

Uczelnia Łazarskiego
Wydział Prawa i Administracji

Rafał Kubik

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt. "**Ochrona Praw Uchodźców w Rzeczypospolitej
Polskiej**"

Celem rozprawy jest analiza procedur mających zapewnić ochronę uchodźców w Rzeczypospolitej Polskiej. Rozważania powyższe zostały przeprowadzone w głównej mierze przez pryzmat orzeczeń polskich sądów administracyjnych. Przedstawiono także wpływ orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej na polskie postępowania administracyjne, mające na celu zapewnienie ochrony osobom ubiegającym się o nadanie statusu uchodźcy.

Rozprawa składa się ze wstępu, czterech rozdziałów oraz zakończenia. W rozdziale pierwszym rozprawy przedstawiono genezę zagadnienia uchodźców na świecie i wykładnię pojęć dotyczących problemu. Przedstawiono także początki międzynarodowych działań podejmowanych w okresie międzywojennym, mających na celu zapewnienie uchodźcom pomocy. Opisano także działalność Wysokiego Komisarza do Spraw Uchodźców Rosyjskich i Ormian, Międzynarodowego Biura do Spraw Uchodźców imienia Fridtjofa Nansena oraz Wysokiego Komisarza do Spraw Uchodźców pochodzących z Niemiec, Wysokiego Komisarza do Spraw Uchodźców pod Ochroną Ligi Narodów oraz Międzynarodowego Komitetu do Spraw Uchodźców. Ponadto w rozdziale tym omówiono początki działań dotyczących uchodźców podejmowanych w początkowym okresie istnienia Organizacji Narodów Zjednoczonych, w tym działalność Administracji Narodów Zjednoczonych do Spraw Pomocy i Odbudowy, Międzynarodowej Organizacji do Spraw Uchodźców.

Kolejny rozdział został poświęcony przybliżeniu uniwersalnych podstaw prawnych wyznaczających ramy międzynarodowego systemu ochrony uchodźców. Omówiono najważniejsze akty prawne i dokumenty o charakterze uniwersalnym, w tym w przede wszystkim Konwencję Dotyczącą Statusu Uchodźców sporządzona w Genewie dnia 28 lipca 1951 r. oraz Protokół Dotyczący Statusu Uchodźców, sporządzonym w Nowym Jorku, dnia 31 stycznia 1967 r. Akty te wyznaczyły podstawowe, ogólne standardy, na których wzorowali się autorzy wszelkich innych aktów prawnych pośrednio jak i bezpośrednio dotyczących zagadnienia ochrony uchodźców. W rozdziale tym podjęto także zagadnienie przesłanek wyłączających możliwość uzyskania ochrony przez osoby ubiegające się o status uchodźcy. Szczegółowej analizie została również w tym rozdziale poddana zasada *non refoulement*.

Ponadto przybliżono zakres działania Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, jak również agencji ONZ powołanych do rozwiązywania problemu uchodźców. Rozdział kończy próba oceny działalności Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz ochrony praw uchodźców.

Rozdział trzeci prezentuje prawne podstawy regionalnej współpracy dotyczącej ochrony uchodźców. Zilustrowano w nim zarówno genezę jak i podstawy prawne działań mających na celu ochronę uchodźców w ramach Unii Europejskiej, Rady Europy, Unii Afrykańskiej, Organizacji Państw Amerykańskich i Ligi Państw Arabskich. Analiza poszczególnych systemów ochrony stanowi także punkt wyjścia do oceny ich skuteczności i zgodności z rozwiązaniami prawnymi o charakterze uniwersalnym. W rozdziale tym przybliżono także orzecznictwo międzynarodowe w zakresie ochrony uchodźców. Przedstawiono orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a ponadto wyrok *Pacheco Tineo Family v. Estado Plurinacional de Bolivia* wydany przez Interamerykański Trybunał Praw Człowieka.

Zasady postępowania w sprawach dotyczących statusu uchodźcy w polskim porządku prawnym zostały opisane w czwartej części rozprawy. Ujęta została w nim krótka historia polskich unormowań dotyczących cudzoziemców, w tym ochrony uchodźców. Opisano także pokrótce bezpośredni wpływ, jaki prawo międzynarodowe, a w szczególności unijne wywiera na polski porządek prawny w odniesieniu do ochrony uchodźców. Przedstawiono poszczególne stadia postępowania w sprawach o nadanie statusu uchodźcy, w tym postępowanie dowodowe. W rozdziale tym przedstawiono również kwestię fundamentalną dla niniejszej pracy, czyli bogate orzecznictwo polskich sądów administracyjnych dotyczące ochrony uchodźców. Podjęto też próbę analizy wpływu orzecznictwa międzynarodowego na krajowe, jak i znaczenia orzecznictwa krajowego, w odniesieniu do postępowań w sprawach uchodźczych.